

ደንበ ተቋውሞን ፡ ሓይልታት ፈሲን

ሀዝቢ ኤርትራ፡ነቲ ነዊሕ፣ መሪር ዝኾነ ጉዕዞ ሰውራ ኤርትራ ስጊሩ ሓንቲ ነጻ(ልዕላዊት) ሃገር ክምስርት ከሎ፡እቲ ዝበዝሐ ደጋፍን፡ተደናጋጽን ሀዝባዊ ግንባር፣ እቲ ኣባል ፣መሪሕነቱ ፡ብፍላይ ኢሰያስ ዝመርሖ ጉጅለ ከም'ዚ ኢሉ ክጠልሞ እዩ ነዚ ሀዝቢ ዝብል እምነት ኣይነበረን።

እቲ ኣብ ሜዳ ኤርትራ ብ ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራን ደጋፊ ሀዝባን ግን ዋል እኳ ካብ መሬት ኤርትራ ኣብ 81 እንተወጸት፡ከም ኣካል ሀዝቢ መጠን ነቲ ትማሊ "ጀብሃ ክትሓቅቅ እያ" ዝበሎ ሎሚ " ገይም ኢዝ ኣሸር" ጸወታ ተወዲኡ ዝበሎ መሪሕነት ሀግ (ኢሰያስ) ብህይወት ኣለናን ንቃልሰ ኣለናን፡ነዚ ደንበ ተቋውሞ ክሰብ ሎሚ ሰሰይ ኣቢሎም ዘጽነሕዎ፡ እቲ ሀግ መሪሕነት ኣስመራ እንተ ኣትዩ፡ህዝብና ብሽግርን ምሕደራ ናብ ምልኪ ክሰጥሕ እዩ ዝበሎ፡ከም'ኡ ድማ ኮይኑ።

ልክዕ'ዩ ሀዝቢ ኤርትራ ብፍላይ እቲ ኣብ ከተማ ነባሪ ነቲ ናይ ተሓኤ ታሪኽን ጉዕዞን ኣጸቢቁ ኣይፈልጦን'ዩ፡ብፍላይ እቲ መንእሰይ ወለዶ ትሕቲ 40 ዓመት ዘለዉ ሓንቲ ኣፍልጦ ብዛዕባ ጀብሃ ዩብሎምን፡ብጀካ እተን ግናይ ፖለቲካ ህግደፍ ዝመሃሮምን ምስ ወጹ ድማ ጥምተዝ ፖለቲካ ዝሓዙ ዝነዝሕዎ ናይ ጽልኢ ፖለቲካ እንተ ዘይኮይኑ።

እተን ናይ መጀመሪያ ሸውዓተ ዓመት መገዲ ብተዛማዲ ሰላም ዝነበረላ ሀዝቢ፡ ዝበሃል እንተነበረ ፡እቲ ዝተራእዩ ውግእ ኢትዮ- ኤርትራ ብተሕ መንእሰይ ኤርትራ ህይወት ዝተኸፍሎን፡ ህዝብና ድማ ዝተዛናበለሉ እዩ ነይሩ።ህዝቢ ኤርትራ ነቲ ውግእ ከም ናይ ወያነ ወራር ኢሉ ብስርዓት ኢሰያስ ከም መጻልኢ ክጥቀመሉ ዝጀመረ ኣብ'ቲ እዋን እዩ።ስለ ሓቂ ድማ እቲ ኣካል ህዝብና ኣብ ኢትዮጵያ ዝቅመጥ ዝነበረን፡ብሰንኪ እቲ ውግእ ዝገበሮም ነገር ዘይብሉ ንብረቱን ገንዘቡን ራሕራሔ ብመንግስቲ ኢትዮጵያ ህወሓት ዝመርሖ ተጠሪዙ ናብ ኤርትራ ዝኸደሉ ብምንባሩ፡እቲ ኣካል ሀዝቢ እቲ ነቲ ኣብ ልዕሊኡ ዝተፈጸመ ቅሬታኡን ቂሙን ሓዙ ፡ሎሚ እቶም ነኣሽቱ ቆልዑ ዝነበሩ ዓብዮም እቶም ኣብ ልዕሊ ወያነ(መንግስቲ) ኢትዮጵያ ቀንዲ ደገፍቲ እዚ ስርዓት ንኸኾኑ ኣኸኢሉ ምዃኑ እዩ።

ምልስ ኢልና ነዚ ስርዓት ኣስመራ ዘማሓድር ዘሎን መንግስቲ ትግራይ (ህወሓት) ኣብ መቀለ ዘሎን ቅድምን ድሕሪ ነጻነት ኤርትራ ጽቡቅ ዝምንድናታት ብምንባሩ ህወሓት መንግስቲ ኣብ ኢትዮጵያ ምስ ሓዙ ነቲ ከጋጥም ዝኸእል ሽግራት ኣብ ምውሳን መጻኢ ዕድል

ኤርትራ ክሸፈን ተኸኢሉ እዩ። እቲ ኣብ ኣስመራ ዝኣተወ ህግ ድማ ንህወሓት ይኹን ኢህወደግ ፖለቲካዊ ስልጣኑ ኣብ ኢትዮጵያ ንክጭብጥ ዓቢ ኣበርክቶ ከም ዝገበረ ነቲ ሰውራ ኤርትራ ዝፈልጥን ዝተዓዘበ ዘሸግር ኣይነበረን።

እቲ ዝምድናታት እንበኣር እናኸፍኤ ብምኻዱ ፡እሞ እቲ ምስምስ ጉዳይ ዶብ ብናይ ዶብ ኮሚሽን መወዳእታን ቀያድን ዝብል ስምምዕ ኣብ ባይታ ክትግበር ኣይተኸእለን። ኣብ'ዚ ክልቲኡ ህዝቢ እኳ እንተኾነ፡-ብዝያዳ መንእሰይ ኤርትራ ተጎዳኢ ናይ'ዚ ዘይተቀበልነትን፡ ዘይምትግባርን እዩ ኮይኑ ፡ገደብ ዘይብሉ ኣገልግሎት ኣብ ልዕሊኡ ተሸኪሙ ክኸይድ ተገይሩ። እቲ ውሳኔ መንግስቲ ኢትዮጵያ ብዘይ ቅድመ ኩነት ክቅበልዎ ነይሮዎም፡እቲ ብወገን ኤርትራ መንግስቲ እውን ፡እታ ውሳኔ ንኤርትራ ዝሕግዝ ብምንባሩ ጸገም ኣይነበረን ኮፍ ኢሎም ነእሽቱ ሽግራት ክፈትሑ። እዚ ዝኾነሉ ብክልቲኦም ወገናት ካብ ዘይምትግባሩ ተረባሕቲ ነይሮም። እቲ ስርዓት ኣስመራ ብኣካይዳ እቲ ውግእን ሕቶ ቅዋምን ፡ስልጣንን ሓላፍነትን ህግደፍ ንምምድያጥ ዝጥለብ ዝነበረ ብላዕለዎት መራሕቲ ጉጅለ 15 ዝፍለጡን፡ ጽዑቅ ጎስጓሳትን ቃለ - መሕትትን ናይ ብሕቲ ጋዜጠኛታት ፖለቲካዊ ግጥምያ ነቲ ስርዓት ዩንቀጥቅጥ ብምንባሩ፡ኣቅልቦ ህዝቢ ኣብ ውሽጢ ጉዳይ ሃገሩ ከይሳተፍ ህዝቢ ናብ ጸላእቱ ናይ ግዳም (ወያነ) ኮተኩር ገይሮም። እቲ መንግስቲ ኢትዮጵያ'ውን ዋል እኳ ናይ ወተሃደራዊ ጸብላልትነት ኣብ ዶብ ምስጋር እንተኣርኣዩ፡ነቲ ውሳኔ ምቅባል ኣብ ውሽጢ ፖለቲካ ህወሓት(ትግራይ) ሸግር ፈጢሩ ብምንባሩ፡ቦቶም ካልኣት ሓይልታት ኢትዮጵያ ፡ሕጂ'ውን ንኤርትራ ዘርብሕ ስምምዕ ፈሪሞም ከይበሃሉ፡ዝያዳ ኢትዮጵያውያን ክመስሉ ነቲ ስምምዕ ተግራዊ ክኸውን ዝዓንቀጹ ንሶም እዮም ነይሮም።

ደንበ ተቋውሞ

እዚ ሓይሊ'ዚ ኣብ ሓንቲ ኤርትራ ዝኣምን፣ ብዙሕነት ህዝባ ዝኣምን ኮይኑ ንምልካዊ ስርዓት ኣልዩ ሓደ ንኹላትና ከም ህዝቢ እንቅደሉ ቅዋማዊ ምሕደራ ዝነግሰሉ፣ ኣብ ትሕቲ ቅዋም ድማ ኤርትራዊ ዜጋ ነጻ ባእታ ንምርግጋጽ ፣ ፍትሕን ዲሞክራሲን መበገሲ ከም መትከል ፡ህዝቢ ኤርትራ ናይ ባዕሉ መንግስቲ ክመርጽ፣ ኣብዝሉ ሰልፍታት ዘእንግድ፣ ስልጣን ብሰላማዊ መንገዲ ምቅብባል ዝብሉ ከም ሓፈሻዊ ዕላማ ዝሰማማዕ እዩ። ደለይቲ ለውጢ ይኹን ደለይቲ ፍትሒ ነቲ ስርዓት ምልኪ ንምውዳቅ/ምቅያር እንተዘይኮይኑ ኣንጻር ሰባት፣ ጉጅለ፣ ሃይማኖት፣ ብሄር ኣይኮነን ፡ወይድማ ኣንጻር ታሪኽ ህዝቢ ኤርትራን፣

ሰውራ ኤርትራን፡ሀላውን ቀጻልነትን ኤርትራ ከም ሃገርን ሀዝብን ኣይኮነን። እቶም ዝብህጎም ሰላም፣ ምዕብልና፣ ቅሳነት፣ ዕቤት፣ ኣብ ውሽጢ ሃገር ውግእን ወረ ውግእን ኣጥፊኡ ፡ምስ ኩሎም ጎረብብቱ ኣብ ሰናይ ጉርብትና ዝተመርኮሰ ዝፈጥር፡ሀዝቢ ኤርትራ ድማ ከም ታሪኽን ዘሎን ብተግባር ጻዕራም፣ ንስድራ-ቤቱ ሓላይ ኣብ ዝኸዶ ቦታን ሃገር ዝኸዶ ዓቢ ጽልዋ ዝገድፍ ብምኻኑ ኣብ ከባቢኡ ምስ ዝቅመጡ እንበኣር እናተወዳደረ ናብርኡ ከማሓይሽ ከም ዝኸእል ተስፋ ዝቅመጡ ሀዝቢ እዩ።

ናብኡ ንምብጻሕ እንበኣር ደንበ ተቋውሞ ሽግራቱ እናኣለዩ፡ብዝያዳ ሎሚ ኩላትና እቲ ውድቀት ናይዚ ሃገርና ኤርትራ ብጀካ እዚ ሓይሊ ደንበ ናይ ለውጢ ካልእ ፡ከም ስርዓት ምልኪ ይኹን ካልእ ናይ ግዳም ሓይልታትን ተሓባብርቶም ደቂ እዛ ሃገር ከድሕንዎ ክከላኸልሉ ኣይክእሉን። ስለዚ እዚ ደንበ'ዚ ብዙሕ ዝንቀፈሉ ጉዳይ ከም ዘለው ኩላትና እንረዳድኣሉ ነገር እዩ፡እንተኾነ ኣብ'ቲ ዕላም ስለዘይፈላለ ዝተወደበን ዘይተወደበን ብሃገራዊ ሓላፍነት ተደሪኽና ፡ነቶም ዘይገበርናዮም ዝምድናታት ሓልይታት ለውጢ ከነሓይሎም፡እቶም ክሰብ ሎሚ ሓዝናዮም ዘሎና ኣብ እምነት ሀዝብናን ሃገርናን ክንቅጽሎ እዩ ጻውዒት።

ሀውሓት ኣብ 4 ኪሎ

ከም ዝፍለጥ እቲ ድሕሪ ውግእ ኢትዮ- ኤርትራ መንግስቲ ኢሰያስ ነቶም ናይ ኢትዮጵያ ተቋውሞቲ ናብ ኣስመራ ዓዲሙ ንኸንቀሳቀሱ ክገብር እንከሎ፡ መንግስቲ ኢሀወደግ (ሀውሓት) ዝመርሖ ነቶም ኣቀዲሙ ምስ ህግደፍ ኮይኑ ዝኸልክሎምን ኣብ ሓደጋ ዘሰጥሖም ዝነበሩ ደንበ ተቋውሞ ናብ ኢትዮጵያ ዓዲሞም ዝኣክል ሓገዛት ክገብርሎም ዝጀመሩሉ እዋን እዩ ነይሩ ኣብ'ቲ 2000 ዓ ፈ ።እቲ ብኣወንታዊ ዝግለጽ ኣበርክቶ ዝገበርዎ ከም መንግስቲ፡ ነቲ ስደተኛ መንእሰይ ኤርትራ ናይ ምቅባል ዘርኣይዎን፡ብዝያዳ ድማ ሀዝቢ ትግራይ ከም ኣካሉ ርእዩ ንኸይጋዮሽ ኣኸኢሉዎ እዩ።ነተን ውድባት ኤርትራ ብላዕሊ ላዕሊ ክትርእዩ ከለኻ ንኸንቀሳቐሱን ናይ ሓገዝ (ገንዘብ) ይገብርሎም ከም ዝነበሩ ዝፍለጥ እዩ።

ኣብ ምምስራት ምሕዝነት ሓይልታት ኤርትራ ጅምር ከየበለ ኣብ ውሽጣዊ ጉዳይ ብቅሉዕ ኢዶም ከእትዉ ብምጅማሮም ደንበ ተቋውሞ ስኽፍታ ከልዕል ጀሚሮም።ብዝለዓለ ድማ ነተን ዝነበሩ ውድባት ፡በቲ ንሶም ዝርእይዎ ፖለቲካዊ ርእይቶ ናይ ኤትኒክ ፈደራሊዝም ከስርጹን ፣ ክጸልዉን፣ ሓለፋ ክህቡን፡ነተን ዘይተመስረታ ብሄራት ድማ እናኣተባብዑ ካብ ንቅድሚት ንድሕሪት መሊሲሞ። እቲ ዝኸፍኤ ድማ ብጀኻ ነታ ናጽነት ኤርትራ ምእማን ኣብ 91 ዘርኣይዎ፡ ኣብ ኤርትራ ድሕሪ ህግደፍ ቅዋማዊ ምሕደራ ዘለዋ

ይትረፍ ሓንቲ ድኽምቲ ሃገር ንክትህሉ ንሶም ድማ ብነጻ ንኢትዮጵያ ክገዝኡ ዝጽዕሩ እዮም ዝነበሩ፡ክሳብ ሎሚ'ውን እቲ ሓሳብ ዝቀየርዎ ኣይመስለንን። እዚ ክበሃል ከሎ ድኽመት ኣይነበሮምን እተን ውድባት ማለት ኣይኮነን፡ንቡ ድማ ብዙሕ ተዘራብሎ ስለዝኾነ፡ነቲ ደንብ ተቋውሞ ሓድሽ ነገር ኣይኮነን።ብሕጽር ዝበለ ህወሓት ዝመርሖ ኢትዮጵያ ንደለይቲ ለውጢ ኤርትራ ኣሉታዊ ግደ እዮም ተጻዊቶም እቲ መደምደምታ። ናይ ቀረባ ኣብነት ፡እዚ ዘስካሕክሕ ወራር ብህግደፍ ዝተኣወጀ ንህወሓት ረኽብኩ ኢሉ ዝፈጸሞ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ትግራይ፡ብጀካ ውሑዳት መሳርሕቲ ህግደፍ ህዝቢ ኤርትራ ቅሬታኡ ኣርእዩ፣ ደገፍ ለጊሱ፡እቲ ዝተረፈ ዕንወትን በደልን ዝተፈጸመ ኣብ ናይ ዓለም ሕጊ ቀሪቡ መዕጸዊ ይገበረሉ።እዚ ከይወርዶ ህዝቢ ትግራይ ብመጀመርያ ንህዝቡ ክከላኸል ኣዮኽኣሎንን፡ነቶም ነቲ ስርዓት ክቅይሮ ዋናኡ ዝኾነ ህዝቢ ኤርትራ ውድባት ኤርትራ ኣብ ሓንቲ ልዕላዊት ሃገር ኣሚኑ ፡እሞ ንሳ እታ ኤርትራ ኣብ ሰናይ ጉርብትና ዝምርኮስ ንህዝቢ ትግራይ ብስትራተጂ ዓይኒ ኣወንታ ኢሎም ሓገዝ ኣብ ክንዲ ምሃብ፡ምምቅቃል ንሶምን ህዝቢ ትግራይ ምደሓን፣ እቲ ዝወረረ ድማ ካብ ስልጣኑ ብህዝቢ ኤርትራ ተኣልዩ ምነበረ።ሕጂ መንግስቲ ትግራይ ወይ ህወሓት ተማሂርኩም ዶ ትኾኑ? ዝብል ንዓኹም ይገድፎ።

ኣይልታት ፈሲ

ኣዚ ዝተራእዩ ወራር ብ ፈደራላዊ መንግስቲ ኢትዮጵያ ዕድመ ህግደፍ ዝሓወሰ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ትግራይን መሬት ትግራይን ንኹሉ ዘቆጠዕን ዘሎ ዝበሃል ተቋውሞ ምስ ህዝቢ ትግራይ ኮይኑ ሕልና ዘለዎ ኤርትራዊ ኣብ'ቲ ሓዘኑ ተሳቲፉ እዩ።እቲ ዝስዕብ ብልክዕ ከም'ዚ ክኸውን እዩ ንክትብሎ ዘጸግም እንተኾነ መንገዲ ትግራይ ናበይ እዩ ዝብል ኣብ ዝበዝሐ ኤርትራዊ ነይሩን ኣሎን።እቲ ኣብ ቅድሚኡ ዘሎ ምርጫ ህወሓት ወይ መንግስቲ ትግራይ ንህዝቢ ትግራይ፡ ክክሕሶ እንተ ኾይኑ ሓንቲ ልዕላዊት ዝኾነት ሃገር ትግራይ ምምስራት ዝብል ርእይቶ ኣሎ። ህዝቢ ትግራይ መኪቱ ብመሪሕነት ህወሓት ናብ መቀለ ምስ ተመልሰ፡እሞ ናብ ደቡብ ገጹ ክኸይድ ምስ ተራእዮ፡ስጊንጢር ገለ ፖለቲካ ኤርትራውያን ሓ. ም. ት. TDF ንሕና ንጸልኦ ንሶም ንህግደፍ ይጸልእዎ፡ስለዚ ንኤርትራ ይውረርዎ ኢልካ ፈሲ ዝኾነ ዘረባታት እታ ትግራይ ትዕወት ናብ ትግራይ ትውረር ዝብል ሰጊራ ፡እቲ ደንብ ተቋውሞ ኣጥርይዎ ዝነበረ ናይ ህዝቢ ደገፍ ፡ኣብ ሓዲር ኣዋርሕ ከሲርዎ።ኣብ ዝሓለፈ 10 ዓመት ብፍላይ ዝተራእዩ ጎስጓስን ጽልዎ ካድረታት ህወሓትን ተቀበልቶምን ንታሪኽ ሰውራ ምቁሻሻ ዝጀመርሉ፣ ኣብ ክንዲ ንህግደፍ ክጸልእ ምግባር ንሃገር ዝጸልእን ዘቋሽኹ፡እታ ሽፍታ ገድሊ'ውን ኣብ'ታ ትግራይ እያ ጀሚራ፡እታ መገዲ ደብረዘይትን ፈላስፋታቱን ርእይና ኢና።

እቲ ንሶም ይጸልእዎ፡ንሕና ንህግደፍ ንጸልኦ፣ ምስ ህዝቢ ትግራይ (ህወሓት) ብሓባር ኮይና ንእለዮ ዝበሃል፡ ሙን ብዘየገድስ ምስ ጓና ንልዕላውነት ሃገር (ኤርትራ) ምድፋር ፡ጥራሕ ዘይኮነስ ምኽሓድ እዩ ዘስምዕ። እሞ እዞም የሕዋትና ፈሲ ፖለቲካ ገዲፎም ኣብ ኤርትራ ከም ሃገር ክኣምኑ፣ እቲ ኩሉ ቃልሲ ድማ ንህዝቢ ኤርትራ ራህዋን ቅሳነትን ምምጻእ ስለዝኾነ፡ብዝተፈለየ ምኽንያት ብዘየገድስ ምስ'ዚ ሓይልታት ፈሲ ፍታሕ ክመጽእ ይትረፍ ንሶም ፡እቶም ዝጽበዩዎም ዘለዉ ክረድእዎም ይትረፍ ንህዝቢ ትግራይ እውን ኣየድሓኑን።በዚ ምኽንያት ናብ'ቲ ዝነበርኩሞ ደንበ ተቋውሞ ተመለሱ እሞ ጉዳይ ገዛና ባዕልና ናይ ኤርትራውያን ይኹን።

ተስፋይ ካሕሳይ

July 5,2022